

Józef Wiesław Rosłon

"Wörterbuch zum Neuen Testament", Xavier Leon-Dufour, München 1977 : [recenzja]

Collectanea Theologica 49/4, 212-213

1979

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Zeszyt zawiera 30 dobranych tematycznie rysunków, o różnym stopniu trudności tak w treści, jak i w formie, z których każdy poprzedzony jest zwięzłą informacją rzeczowo-dydaktyczną. Rysunek-karykatura ma coś wywołać, spowodować. Jego bronią jest ośmieszanie przywar ludzkich. Niniejszy zbiór rysunków poddaje krytycznej ocenie ludzkie słabości, niepewną jutra sytuację człowieka, jego stosunek do bliźniego, do dóbr tego świata, klasowość społeczeństwa, itp. W znacznej mierze sprowadza się w treści do spraw bytu ziemskiego i egzystencji człowieka. Pozornie wydaje się mały wkład tematyki specyficznie teologicznej czy religijnej w poszczególnych obrazach. Wypływa on jednak dzięki gruntownej analizie treści, kiedy wymowa rysunku uwidacznia się w perspektywie życia chrześcijańskiego.

Aby tę analizę przeprowadzić, autor podręcznika zaleca trójfazowość w rozbiórce i asocjacji każdego rysunku: uchwycenie treści, krytycznych elementów rysunku, powiązanie go z życiem oraz skierowanie ku sobie samemu. Zatem faza pierwsza sprowadza się do opisu rysunku-karykatury z uwzględnieniem tych doświadczeń, dla których obraz mógłby stać się ich odbiciem; fazę drugą stanowi głębsza analiza uwzględniająca główną myśl, tezę samego twórcy oraz trzecia, będąca przeniesieniem odczytanej myśli na własne podwórkó dotychczasowych doświadczeń rozważającego.

H. K. Berg zdaje sobie sprawę, iż na interpretację rysunku-karykatury wpływ mają warunki oraz ogólna, dotychczasowa sytuacja życiowa oglądającego. Również i te, subiektywne czynniki trzeba rozpatryć w świetle głównej myśli obrazu. Sens wielu karykatur może wywołać kontrowersyjną dyskusję, a także dojść do zupełnie innych wyjaśnień. Ta poliwalencja interpretacji rysunku ma ścisły związek z treścią hasła, którym odpowiadają zresztą poszczególne obrazy. Niemniej pozostaje fakt, że karykatura demaskuje przez ośmieszenie, ale posiada również silną wewnątrznie dynamikę utopijno-afirmatywną. Nie tylko atakuje teraźniejszość, lecz i uprzedza przyszłość, którą oglądający i rozważający są w stanie zmienić. Właśnie ten aspekt — szukanie pozytywnych cech rzeczywistości w satyrycznym obrazie — może katecheta wykorzystać na lekcji religii.

Tematy rysunków uporządkowane są alfabetycznie i odpowiadają wielu hasłom, stąd możliwość wielostronnego wykorzystania materiału. Cenną pomocą są propozycje planów lekcyjnych wraz ze szczegółowymi wskazówkami metodyczno-dydaktycznymi. Na końcu tomu znajduje się 21 ćwiczeń pomocniczych, sprzyjających pogłębieniu przerobionej jednostki lekcyjnej dzięki testom, na które składają się pytania, opowiadania, wykresy i dodatkowe rysunki. Testy te stanowią uzupełniającą informację dla interpretacji trudniejszych rysunków.

Elżbieta Rakowska, Lublin

Xavier LEON-DUFOUR, *Wörterbuch zum Neuen Testament, München 1977, Kösel-Verlag, s. 470.*

Jest to przekład niemiecki oryginału francuskiego pt. *Dictionnaire du Nouveau Testament*, Paris 1975, Ed. du Seuil, dokonany przez Eleonore Beck i Eugeniusza Sitarza. Słownik składa się z dwóch części: wprowadzenie w środowisko Nowego Testamentu oraz właściwy słownik. Wprowadzenie obejmuje 76 stron, na których w sposób jasny i zwięzły zamieszczono wiadomości z historii Nowego Testamentu, geografii fizycznej, etnicznej, gospodarczej i politycznej oraz realia i instytucje biblijne z dziedziny kulturalnej, polityczno-prawnej, gospodarczo-przemysłowej, z życia rodzinnego, kulturalnego i religijnego (wierzenia, kierunki religijne, kult, obyczaje), a wreszcie podstawowe wiadomości o księgach Nowego Testamentu. Wiadomości te przydatne są z pewnością nie tylko dla teologów, ale i dla wszystkich, którzy samodzielnie szukają głębszego zrozumienia Nowego Przymierza.

Część słownikowa zawiera krótkie objaśnienia haseł zasadniczo w kilku lub kilkunastu wierszach, przy czym hasło posiada wyjaśnienie etymologiczne terminu greckiego lub hebrajskiego, przytoczonych w możliwie dokładnej transkrypcji naukowej fonetycznej (nie w pisowni niemieckiej!). Odsyłacze do odpowiednich miejsc w księgach biblijnych zebrane zostały po tekście hasła przed odsyłaczami do haseł paralelnych. Bibliografii nie podano, uważając, że jest to element nader zmienny i wymagający częstej wymiany. Jak podano zresztą na obwolucie, z 5500 greckich słów zachodzących w Nowym Testamencie, objaśniono około 1000 wyrażen wymagających wyjaśnienia na tle historycznym, geograficznym, archeologicznym, literackim czy teologicznym. Wielką pomocą dla czytelnika są tablice i mapy (cztery, umieszczone na końcu książki). Tablice ilustrują sprawy chronologiczne, powiązania historyczne, systemy miar, wag, liczenia czasu itp., są skonstruowane bardzo pomysłowo, tak że pozwalają ukazać wiele rzeczy plastycznie, a jednocześnie jasno i zrozumiale, np. starożytne systemy liczenia czasu, podział dnia i nocy, układ ksiąg w kanonie hebrajskim, greckim i łacińskim i ich wzajemne stosunki pozycyjne. Po omówieniu haseł dołączono słowniczek grecko-niemiecki wyrazów objaśnionych w słowniku do Nowego Testamentu.

W języku polskim posiadamy, dzięki staraniu ks. Kazimierza R o m a n i u k a, przekład *Vocabulaire de theologie biblique*, z wyd. 2 (Paris 1970) pt. *Słownik teologii biblijnej*. Dobrze byłoby postarać się również o udostępnienie polskim teologom, a także szerszym kręgom osób zainteresowanych Pismem św., zwłaszcza Nowym Testamentem, podobnej pomocy. Nie musi to być przecież zaraz oryginalne dzieło, niech to będzie przekład polski *Dictionnaire du Nouveau Testament* pod red. Xavier Léon-Dufoura, jak to zrobili Niemcy, chociaż stać ich na oryginalne dzieło tego rodzaju. Oczywiście znający język niemiecki będą z zadowoleniem korzystać z owego *Wörterbuch zum Neuen Testament*.

o. Józef Wiesław Rosłon OFMConv., Warszawa

Michael WINKELMANN, *Biblische Wunder. Kritik. Chance. Deutung*, München 1977, Verlag J. Pfeiffer, s. 178.

Autor, człowiek świecki, który zasadniczo ma wykształcenie handlowe, a z zawodu jest kupcem przemysłowym zatrudnionym w fabryce maszyn w Hagen, ale mimo młodego wieku (liczy 28 lat) studiował też katolicką teologię w Ratzybnie, Marburgu i Tybindzie, przedstawił zagadnienie cudów w Biblii w oparciu o wyniki współczesnej krytycznej egzegezy biblijnej i nauk przyrodniczych, starając się odpowiedzieć sobie i współczesnemu krytycznie nastawionemu człowiekowi wierzącemu, katolikowi, czy można dziś wierzyć w cuda opisane w Piśmie św. i jak należy je wyjaśniać, jaki one mają sens w ramach objawionego Słowa Bożego. Czy wiedza współczesnego człowieka musi być w sprzeczności z jego wiarą, czy też dadzą się ze sobą pogodzić? Winkelmann chce sprawę stawiać jasno, bez niedomówień i znaleźć jasne, rzetelne odpowiedzi na pytania: czy cuda się zdarzały? czy Jezus działał cuda? czy cuda są przedmiotem wiary? Daje zestaw cudownych wydarzeń ze Starego i Nowego Testamentu, następnie w pięciu rozdziałach książki kolejno wprowadza w historię zagadnienia: od prób zdefiniowania cudu przez współczesnych teologów i trudności, powstających od początków chrześcijaństwa poprzez etapy historyczne dyskusji: Augustyn, Tomasz z Akwinu, Luter, Spinoza, Reimarus, Carl-Friedrich Bahrdt, David Friedrich Strauss i oficjalne stanowisko od *Syllabusa* Piusa IX do Soboru Watykańskiego II. W najnowszej dyskusji autor popiera stanowisko Hansa Künga. W drugim rozdziale chce wysledzić, jak rozumiano cuda w czasach starożytnych, gdy powstawały księgi natchnione, w oryginalnym ich środowisku polityczno-kulturalno-religijnym. Pisze tu o różnych